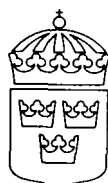

Justitieutskottets betänkande

1985/86:12

om brott mot borgenärer (prop. 1985/86:30 jämte motioner)

JuU
1985/86:12

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1985/86:30 om ändring i brottsbalken m. m. (om brott mot borgenärer) samt två motioner (m) resp. (fp) som väckts med anledning av propositionen.

I propositionen föreslås ändringar i 11 kap. brottsbalken om gäldenärsbrotten. Bl. a. ändras enligt förslaget bestämmelserna om oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer så att straffansvar kan följa på vissa förmögensförsämrande åtgärder som någon företar när han är på obestånd eller när det föreligger en påtaglig fara för att han skall komma på obestånd. Förslaget innebär vidare ökade möjligheter att vid den straffrättsliga bedömningen ta hänsyn till skulder som kan förutses vid gärningstillfället men som då ännu inte har uppkommit.

I den ena motionen (m) yrkas att propositionen avslås vad gäller möjligheten att beakta ännu inte uppkomna skulder. I den andra motionen (fp) yrkas dels avslag på propositionen vad gäller det föreslagna nya rekvisitet om fara för obestånd, dels viss ändring i bestämmelsen om mannamån mot borgenärer.

Utskottet tillstyrker – med vissa uttalanden – bifall till regeringens förslag till lagändringar och avstyrker bifall till motionerna. Utskottet föreslår att den nya lagstiftningen skall träda i kraft den 1 april 1986.

Reservationer har avgetts av m-ledamöterna till förmån för m-motionen och av fp-ledamöterna till förmån för fp-motionen.

Propositionen m. m.

I proposition 1985/86:30 har regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i konkurslagen (1921:225).

Lagförslag 1 har granskats av lagrådet.

Rörande propositionens huvudsakliga innehåll hänvisar utskottet till vad som anförs i det följande under rubriken Utskottet på s. 11.

I samband med propositionen behandlar utskottet de med anledning av propositionen väckta motionerna 1985/86:109 av Per-Olof Strindberg m. fl.

(m) och 1985/86:110 av Karin Ahrlund m.fl. (fp). Motionsyrkandena redovisas på s. 10. JuU 1985/86:12

I ärendet har till utskottet inkommit en skrift från Konkursförvaltarkollegiet i Stockholm.

De vid propositionen fogade lagförslagen har följande lydelse.

1 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om 11 kap. brottsbalken att rubriken samt 1-7 §§ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

11 kap.

*Om gäldenärsbrott**Om brott mot borgenärer m. m.*1 §¹

Gäldenär, som förstör eller genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydelse och därigenom försätter sig på obestånd eller förvärrar sitt obestånd, dömes för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om gäldenär genom sådant förfarande framkallar allvarlig fara för att han skall komma på obestånd.

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydelse med uppsåt att hålla den undan konkursen, så ock gäldenär, som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, dömes likaledes för oredlighet mot borgenärer.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undundrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, döms likaledes för oredlighet mot borgenärer.

2 §

Är brott som i 1 § sägs att anse som grovt, skall för grov oredlighet mot borgenärer dömas till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gäldenären beedigat oriktig uppgift

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningsmannen beedigat oriktig

¹ Senaste lydelse 1981:827.

eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

uppgift eller begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

3 §²

Gäldenär, som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtager annan sådan åtgärd och som därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framkallar eller förvärrar obestånd, dömes för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år.

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skäligen anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

4 §³

Gäldenär som, då han är på obestånd, gynnar viss borgenär genom att betala skuld som ej är förfallen, betala med annat än sedvanliga betalningsmedel eller överlämna säkerhet som ej var betingad vid skuldens tillkomst eller genom att vidtaga annan sådan åtgärd, dömes, om åtgärden avsevärt förringar andra borgenärers rätt, för mannåm mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om gäldenären i otillbörligt syfte gynnar viss borgenär

Den som, då han är på obestånd, gynnar viss borgenär genom att betala skuld som ej är förfallen, betala med annat än sedvanliga betalningsmedel eller överlämna säkerhet som ej var betingad vid skuldens tillkomst eller genom att vidta annan sådan åtgärd, döms, om åtgärden medför påtaglig fara för att andra borgenärers rätt skall förringas avsevärt, för mannåm mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon som är på obestånd i otillbörligt

² Senaste lydelse 1981:827.

³ Senaste lydelse 1976:56.

på annat sätt än som nyss sagts och andra borgenärers rätt därigenom avsevärt förringas.

ligt syfte gynnar viss borgenär på annat sätt än som nyss sagts och detta medför påtaglig fara för att andra borgenärers rätt skall förringas avsevärt.

Gäldenär, som för att främja ackord hemligen lämnar eller utlovar betalning eller annan förmån, dömes ock för mannamån mot borgenärer.

5 §⁴

Om någon som är bokförings-skyldig enligt bokföringslagen (1976:125) uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsmaterial, lämnar oriktiga uppgifter i bokföringen eller annars åsidosätter bokföringsskyldigheten och om rörelsens förlopp eller ekonomiska resultat eller ställning till följd härav inte kan i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen, döms han för bokföringsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt, skall han dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125) genom att underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsmaterial eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt, döms, om rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning till följd härav inte kan i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen, för bokföringsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt, skall han dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

6 §

För försök att, såsom i 1 § tredje stycket sägs, ur riket bortföra tillgång dömes till ansvar enligt vad i 23 kap. stadgas.

För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § tredje stycket som innebär att tillgång bortförs ur riket döms till ansvar enligt vad som föreskrivs i 23 kap.

7 §⁵

Begår den som är i gäldenärs ställe en gärning som avses i detta kapitel, skall han dömas såsom om han själv vore gäldenär. Vud som nu har sagts om gäldenär skall i fråga om en sådan gärning som avses i 5 § gälla den bokföringsskyldige.

Borgenär, som i fall varom förmåles i 4 § tager eller låter åt sig utlova betalning, säkerhet eller annan förmån, dömes för medverkan

Begår den som är i en gäldenärs ställe en gärning, för vilken ansvar för gäldenär är föreskrivet i detta kapitel, skall han dömas såsom om han själv vore gäldenär.

Borgenär som i fall som avses i 4 § tar eller låter åt sig utlova betalning, säkerhet eller annan förmån, döms för medverkan till brottet en-

⁴ Senaste lydelse 1982:150.

⁵ Senaste lydelse 1982:150.

Nuvarande lydelse

till brottet endast om han brukar otillbörligt hot eller otillbörligt löfte om förmån eller handlar i hemligt samförstånd med *gäldenären*.

Föreslagen lydelse

dast om han brukar otillbörligt hot eller otillbörligt löfte om förmån eller handlar i hemligt samförstånd med *gärningsmannen*.

JuU 1985/86:12

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

Härigenom föreskrivs att 55, 185 b och 219 §§ konkurslagen (1921: 225) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*55 §¹

Förvaltaren skall så snart ske kan upprätta skriftlig berättelse om boets tillstånd, så ock om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas. I berättelsen skall upptagas en översikt över tillgångar och gäld av olika slag även som särskilt anmärkas, huruvida förhållande har förekommit som kan föranleda återvinning till konkursboet och huruvida skälig anledning förefinnes till antagande, att gäldenären gjort sig skyldig till *gäldenärsbrott*. Förefinnes anledning till antagande, som nyss sagts, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, varde i berättelsen tillika anmärkt, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts; och skall i sådant fall vid berättelsen fogas den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

Förvaltaren skall så snart ske kan upprätta skriftlig berättelse om boets tillstånd, så ock om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas. I berättelsen skall upptagas en översikt över tillgångar och gäld av olika slag även som särskilt anmärkas, huruvida förhållande har förekommit som kan föranleda återvinning till konkursboet och huruvida skälig anledning förefinnes till antagande, att gäldenären gjort sig skyldig till *brott som avses i 11 kap. brottsbalken*. Förefinnes anledning till antagande, som nyss sagts, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, varde i berättelsen tillika anmärkt, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts; och skall i sådant fall vid berättelsen fogas den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

Avskrift av berättelsen med den balansräkning, som må vara därvid fogad, skall av förvaltaren utan dröjsmål tillställas konkursdomaren och tillsynsmyndigheten samt varje borgenär, som det begär.

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för *gäldenärsbrott*, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva grunden för misstan-

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för *brott som avses i 11 kap. brottsbalken*, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva

¹ Senaste lydelse 1980:264.

ken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

185 b §²

I fråga om förvaltarens allmänna åligganden äga 51, 51 a och 52 §§, 53 § första stycket, 57 §, 58 § första och andra styckena samt 60 § andra stycket motsvarande tillämpning. Vidare äger 54 § motsvarande tillämpning.

Förvaltaren skall lämna konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skriftlig uppgift om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas. Samtidigt skall anmärkas, om det har förekommit förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet och om det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till *gäldenärsbrott*. Finns anledning till sådant antagande, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, skall vidare anmärkas, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. I sådant fall skall samtidigt den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen ingivas. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

Förvaltaren skall lämna konkursdomaren och tillsynsmyndigheten skriftlig uppgift om orsakerna till gäldenärens obestånd, såvitt de kunnat utrönas. Samtidigt skall anmärkas, om det har förekommit förhållande som kan föranleda återvinning till konkursboet och om det finns skälig anledning antaga att gäldenären gjort sig skyldig till *brott som avses i 11 kap. brottsbalken*. Finns anledning till sådant antagande, skall grunden därför angivas. Om gäldenären är eller under det senaste året före konkursansökningen varit bokföringsskyldig, skall vidare anmärkas, vilket bokföringssystem han har tillämpat och hur bokföringsskyldigheten har fullgjorts. I sådant fall skall samtidigt den av gäldenären senast uppgjorda balansräkningen ingivas. Finns det skälig anledning till antagande att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall även det angivas jämte grunden för antagandet.

² Senaste lydelse 1980:264.

Så snart kunskap har vunnits om löne- eller pensionsskuld skall förvaltaren anmäla sådan skuld till kronofogdemyndigheten i den ort där gäldenären bör svara i tvistemål som angå gäld i allmänhet. Finns ej löne- eller pensionsskuld, skall förvaltaren anmärka detta i bouppteckningen.

Bouppteckningen skall jämte uppgifter enligt andra stycket tillställas konkursdomaren och tillsynsmyndigheten snarast och senast en månad från konkursbeslutet. När särskilda omständigheter föreligga, får konkursdomaren bevilja uppskov.

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för att ha gjort sig skyldig till *gäldenärsbrott*, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denne är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

Om förvaltaren finner att gäldenären kan misstänkas för att ha gjort sig skyldig till *brott som avses i 11 kap. brottsbalken*, skall han omedelbart underrätta allmän åklagare därom och därvid angiva grunden för misstanken. Detsamma gäller om gäldenären har drivit näringsverksamhet och det under konkursförvaltningen kommer fram att gäldenären kan misstänkas för annat brott av ej ringa beskaffenhet, som har samband med verksamheten. Kan det misstänkas att gäldenären eller, om denna är en juridisk person, någon sådan företrädare som avses i 199 b § har förfarit på ett sådant sätt att näringsförbud enligt samma paragraf kan meddelas, skall förvaltaren omedelbart underrätta åklagaren om detta och ange grunden för misstanken.

219 §³

Åtal mot gäldenär för *gäldenärsbrott*, så ock åtal för förbrytelse, som omförmåles i 213 §, må väckas vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig.

Åtal mot gäldenär för *brott som avses i 11 kap. brottsbalken*, så ock åtal för förbrytelse, som omförmåles i 213 §, må väckas vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig.

Talan, som avses i 216 §, skall anhängiggöras vid den rätt, dit målet om gäldenärens försättande i konkurs hänskjutits eller skolat hänskjutas, och må i nämnda mål utan stämning väckas, ändå att den, mot vilken sådan talan föres, är tillstådes genom ombud.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

³ Senaste lydelse 1979:340.

I motion 1985/86:109 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs, att riksdagen avslår propositionen såvitt avser att brotten oredlighet mot borgenärer, vårdslöshet mot borgenärer och mannamån mot borgenärer skall kunna begås av var och en i stället för endast av den som är gäldenär.

I motion 1985/86:110 av Karin Ahrlund m. fl. (fp) hemställs

1. att 11 kap. 1 och 3 §§ brottsbalken skall få följande som motionärernas förslag betecknade lydelse:

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

11 kap.

1 §

Gäldenär, som förstör eller genom gåva eller annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydighet och därigenom försätter sig på obestånd eller förvärrar sitt obestånd, dömes för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om gäldenär genom sådant förfarande framkallar allvarlig fara för att han skall komma på obestånd.

Den som, när han är på obestånd förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

Gäldenär, som — — — — eller säkerhet.

Gäldenär som — — — — mot borgenärer.

3 §

Gäldenär, som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtager annan sådan åtgärd och som därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framkallar eller förvärrar obestånd, dömes för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år.

Den som, när han är på obestånd fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd.

Gäldenär, som — — — — mot borgenärer.

2. att 11 kap. 4 § brottsbalken skall kompletteras så att det framgår att kompletteringsregeln i stadgandets andra del syftar på ett gynnande av närstående fysiska och juridiska personer.

Utskottet

Inledning

Bestämmelserna om straff för gäldenärsbrott har setts över av en särskild sakkunnig. Resultatet av översynen, upptaget i promemorian (Ds Ju 1983:17) Gäldenärsbrott En översyn av 11 kap. brottsbalken med förslag till ändringar, har redovisats till den av regeringen i november 1982 tillkallade kommissionen (Ju 1982:05) mot ekonomisk brottslighet. I en skrivelse till regeringen i oktober 1983 redovisade kommissionen sina överväganden om behovet av nya bestämmelser om gäldenärsbrott. Den nämnda promemorian var fogad som bilaga till skrivelsen. Kommissionen förklarade sig kunna i huvudsak ställa sig bakom förslagen i promemorian.

Skrivelsen och promemorian har remissbehandlats. Propositionen bygger på det samlade utredningsmaterialet och remissbehandlingen av det.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I 11 kap. brottsbalken (BrB) ges straffbestämmelser om gäldenärsbrott, dvs. där kriminaliseras olika handlingssätt som strider mot vad en person bör iakta med hänsyn till sina fordringsägare. De straffbelagda gärningarna är oredlighet mot borgenärer (1 §), grov oredlighet mot borgenärer (2 §), vårdslöshet mot borgenärer (3 §), mannamån mot borgenärer (4 §) samt bokföringsbrott (5 §). Det finns också bestämmelser om försök till oredlighet mot borgenärer i vissa fall (6 §) och om ansvar för medverkan i visst fall (7 §). En regel om särskild åtalsprövning i fråga om vårdslöshet mot borgenärer återfinns i 8 §.

Enligt de nuvarande bestämmelserna om oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer är det ett nödvändigt rekvisit för ansvar att vissa förmögenhetsförsämrande handlingar, som vidtas av en gäldenär, antingen orsakar eller förvärrar dennes obestånd eller – såvitt gäller oredlighet mot borgenärer – medför allvarlig fara för att obestånd skall uppkomma.

I propositionen föreslås beträffande huvudbestämmelserna om de båda brotten att det nuvarande effektrekvisitet (åstadkommande eller förvärrande av obestånd) slopas och att kriminaliseringen i stället knyts till att handlandet sker i ett visst ekonomiskt läge (när gärningsmannen är på obestånd eller när det föreligger påtaglig fara för att han skall komma på obestånd). Det huvudsakliga motivet för ändringarna är att underlätta brottsutredningen.

Propositionsförslaget innebär vidare ökade möjligheter att vid den straffrättsliga bedömningen ta hänsyn till skulder som kan förutses vid gärningstillfället men som då ännu inte har uppkommit, s. k. latent skulder. Detta föreslås gälla i fråga om oredlighet, vårdslöshet och mannamån mot borgenärer.

Ansvar för vårdslöshet mot borgenärer begränsas enligt förslaget till fall då någon genom sitt handlande försämrar sin förmögenhetsställning ”i avsevärd mån”. Enligt gällande rätt krävs, som nyss sagts, att gäldenären genom sin handling framkallar eller förvärrar sitt obestånd.

Straffansvaret för försök till oredlighet mot borgenärer utvidgas något. Vissa, huvudsakligen formella, ändringar föreslås också i bestämmelserna om bokföringsbrott och om medverkansansvar i 11 kap. BrB samt i 55, 185 b och 219 §§ konkurslagen (1921:225).

Slutligen föreslås att rubriken till 11 kap. brottsbalken skall vara Om brott mot borgenärer m. m.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1986.

Obeståndskravet

Enligt gällande rätt är straffansvaret för förmögenhetsförsämrande åtgärder, som redan nämnts, uppdelat på två olika brott – oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer. Brottet oredlighet mot borgenärer omfattar förfaranden varigenom en gäldenär förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydelse. Andra förmögenhetsförsämrande förfaranden är – i den mån de är straffbara – att bedöma som vårdslöshet mot borgenärer. Straffbarheten i sistnämnda fall avser den som fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd.

Vid vårdslöshet mot borgenärer och enligt huvudregeln om oredlighet mot borgenärer förutsätts dessutom att gärningsmannen genom sitt förfarande har försatt sig på obestånd eller förvärrat sitt obestånd. I fråga om oredlighet mot borgenärer gäller härutöver, efter lagändring år 1976, att en gäldenär kan dömas redan om han har framkallat allvarlig fara för att han skall komma på obestånd.

Ansvar för oredlighet mot borgenärer kan komma i fråga endast om gärningsmannen har handlat uppsåtligt. Den som har avhändertagit sig egendom utan att ha haft uppsåt i fråga om sitt obestånd kan dömas för vårdslöshet mot borgenärer, om han har varit grovt oaktsam i förhållande till denna effekt av förfarandet.

I propositionen föreslås att bestämmelserna om oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer ändras på det sättet att straffansvar skall kunna följa på de angivna gärningarna, om de begås av någon när han är på obestånd eller när det föreligger en påtaglig fara för att han skall komma på obestånd. Beträffande mannamån mot borgenärer behålls den nu gällande anknytningen till en inträffad obeståndssituation.

I motion 110 begärs att det föreslagna rekvisitet ”när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd” utgår ur bestämmelserna om oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer. Som skäl anför motionärerna bl. a., att den oklarhet som skapas genom att lagtexten inbegriper en ”faresituation” kan leda till bristande förutsebarhet och svårigheter för alla berörda. T. ex. kan vad som i en bransch är en acceptabel ekonomisk situation i andra branscher eller sammanhang uppfattas som att det föreligger

Utskottet vill inledningsvis uttala sin anslutning till den ambition som har föranlett propositionsförslaget, nämligen att åstadkomma enklare och effektivare bestämmelser mot gäldenärsbrott. Strävandena i denna riktning överensstämmer med de riktlinjer för arbetet mot den ekonomiska brottsligheten som riksdagen lagt fast (prop. 1984/85:32, JuU 28, rskr. 270). Utskottet tillstyrker att kriminaliseringen inte längre primärt anknyts till ett skaderekvisit, som nämligen i praktiken har visat sig vara komplicerat att leda i bevis, utan i stället till det förhållandet att en viss transaktion framstod som ekonomiskt oförsvarlig med hänsyn till den situation som rådde då den företogs.

När det gäller det av motionärerna kritiserade farerekvisitet vill utskottet, i linje med vad lagrådet och departementschefen uttalat, slå fast att sådana allmänna och för ett företags framtidsutsikter betydelsefulla faktorer som konjunkturförändringar, minskad efterfrågan inom branschen och kreditåstramningar inte i och för sig skall kunna föranleda att rekvisitet "påtaglig fara" anses uppfyllt. För detta krävs att det föreligger särskilda omständigheter som gör att det enskilda företags situation framstår som prekär. Akuta betalningssvårigheter skall ha inträtt eller, i vart fall, med stor sannolikhet kunna förutses uppstå inom en överskådlig framtid. Gärningsmannen måste för att kunna dömas till ansvar ha insett dessa förhållanden eller – vid brottet vårdslöshet mot borgenärer – åtminstone ha haft skälig anledning anta att det förhöll sig så. Utskottet vill också fästa uppmärksamheten på att det i fråga om ansvar för oredlighet mot borgenärer redan enligt nuvarande regler finns ett farerekvisit liknande det som nu föreslås. Mot denna bakgrund kan utskottet inte ansluta sig till motionärernas bedömning i denna del.

I fråga om bestämmelsen om vårdslöshet mot borgenärer är farerekvisitet en nyhet. Härvidlag bör emellertid beaktas vad som redan har sagts om den avsedda tillämpningen av rekvisitet "påtaglig fara". Härtill kommer att bestämmelsen genom den föreslagna nya lydelsen samtidigt ges en snävare innebörd i fråga om förmögenhetsförsämringsrekvisitet. Mot denna bakgrund kan utskottet inte dela motionärernas farhågor utan tillstyrker den föreslagna utformningen av obeståndskravet även vad gäller vårdslöshet mot borgenärer. Utskottet vill dock samtidigt understryka att tillämpningen, såsom departementschefen framhåller, självfallet bör koncentreras till verkligt straffvärda förfaranden. I rekvisitet "skälig anledning anta" får också anses ligga en anvisning om att bestämmelsen skall tillämpas med försiktighet. Den valda formuleringen får enligt utskottets mening anses innefatta krav på en hög grad av oaksamhet.

Med det sagda godtar utskottet regeringens förslag vad avser 11 kap. 1 och 3 §§ BrB i nu berört avseende. Utskottet avstyrker bifall till motion 110 i motsvarande delar.

Latenta skulder

I de nu gällande bestämmelserna om oredlighet, vårdslöshet och mannamån mot borgenärer anger lagtexten gärningsmannen som "gäldenär". I praxis och litteratur har det ansetts att straffansvaret enligt bestämmelserna inte

täcker sådana åtgärder som någon vidtar innan en skuld uppkommer och innan han alltså formellt blir att anse som gäldenär. Detta har ansetts gälla även om skulden är klart förutsebar både vad gäller dess omfattning och tidpunkten för dess inträde, t.ex. en skatteskuld avseende löpande inkomster.

I propositionen anförs att det finns starka skäl att uttryckligen straffbelägga transaktioner som syftar till att åstadkomma "immunitet" mot väntade fordringsägare. Enligt den föreslagna nya lydelsen av 11 kap. 1, 3 och 4 §§ BrB skall därför gärningsmannen inte längre betecknas som gäldenär. Syftet med ändringen är att klargöra att man vid den straffrättsliga bedömningen skall kunna ta hänsyn inte bara till skulder som förelåg vid gärningstillfället utan också till då förutsebara men ännu inte uppkomna skulder. Detta skall gälla även i fråga om bedömningen i vad mån förfarandet kan förväntas påverka en framtida borgenärs rätt (4 §) (prop. s. 42–44). I samtliga fall är det en förutsättning för ansvar att gärningsmannen har haft uppsåt eller – vid vårdslöshetsbrottet på sätt nyss angivits – varit oaktsam med avseende på dessa förhållanden.

I motion 109 förespråkas att ordet gäldenär behålls som beteckning på gärningsmannen. Motionärerna menar att förslaget i denna del inte uppfyller kraven på förutsebarhet och därmed rättssäkerhet för den enskilde. Ytterligare omfattande bearbetning av frågeställningarna krävs, särskilt vad gäller betydelsen av t.ex. skatteskulder som påförts efter skönsrättsliga grunder liksom skadeståndsskulder, menar motionärerna.

Utskottet vill till en början påpeka att det är naturligt att man – såsom redan är fallet vid bedömningen av om obestånd föreligger – vid avgörande av ansvarsfrågan skall kunna ta hänsyn både till vad som kan förutses om en persons framtida intäkter och till de kostnader som kan väntas uppkomma. Det är enligt utskottets mening då följdriktigt att man i enlighet med en av huvudtankarna i propositionen skall kunna beakta s.k. latent skulder. I linje med önskemålen i motionen måste emellertid härvidlag ställas krav på förutsebarhet. I detta hänseende vill utskottet framhålla att det med den i propositionen föreslagna ordningen inte är meningen att andra framtida betalningsförpliktelser skall få beaktas än sådana som klart kunde förutses vid gärningstillfället. Det sagda innebär bl. a. att skulder, som grundar sig på omständigheter som inte förelåg då, inte kan beaktas annat än i mycket speciella undantagsfall. Utskottet vill vidare erinra om att det i samtliga här aktuella fall för straffbarhet krävs subjektiv täckning hos gärningsmannen med avseende på de förhållanden som inverkar på bedömningen. Sammantaget innebär vad nu sagts enligt utskottets mening att de möjligheter till beaktande av en framtida händelseutveckling som regeringsförslaget medför väl tillgodoser högt ställda anspråk på förutsebarhet.

Med dessa uttalanden godtar utskottet regeringens förslag avseende 11 kap. 1, 3 och 4 §§ BrB i nu aktuell del. Utskottet avstyrker bifall till motion 109.

Enligt 11 kap. 4 § BrB i gällande lydelse döms för mannamån mot borgenärer den gäldenär som, när han är på obestånd, gynnar en viss borgenär genom att betala skuld som ej är förfallen, betala med annat än sedvanliga betalningsmedel eller överlämna säkerhet som ej var betingad vid skuldens tillkomst eller genom att vidta någon annan sådan åtgärd, om åtgärden avsevärt förringar andra borgenärers rätt. Även t. ex. betalning av en förfallen skuld med vanliga betalningsmedel kan emellertid vara straffbar, men förutsätter då att gäldenären handlade i otillbörligt syfte (4 § första stycket andra meningen).

I propositionen föreslås endast sådan saklig ändring i bestämmelsen att även latent skulder skall kunna beaktas vid den straffrättsliga bedömningen.

I motion 110 (yrkande 2) anfördes att det råder stor osäkerhet i vilka sammanhang som ansvar för mannamån skall inträda enligt den nyss nämnda kompletterande regeln om handlande i otillbörligt syfte i 4 § första stycket andra meningen. Lagtexten bör därför enligt motionärerna ändras så att det framgår att gynnandet skall avse närstående fysiska eller juridiska personer. Detta skulle, menar motionärerna, klarare beskriva vilken krets av otillbörligt gynnade borgenärer som lagstiftaren avsåg när den aktuella regeln infördes.

Bestämmelsen i fråga tillkom år 1976 (prop. 1975/76:82, JuU 20, rskr. 150). I det då aktuella lagstiftningsärendet hade lagrådet inte ansett sig kunna godta att betalning av förfallen skuld på vanligt sätt och därmed jämställda åtgärder generellt skulle lämnas utan straffsanktion. Departementschefen underströk för sin del önskemålet att åstadkomma en ordning som innebär att kriminaliseringen inte träffar sådana betalningar som kan betraktas som ordinära och anförde i frågan om vilket tillämpningsområde bestämmelsen avsågs få följande (prop. s. 120):

Vad som kriminaliseras blir de fall då själva syftet med betalningen kan betecknas som otillbörligt, dvs. fall då gäldenärens handlande bestäms av en önskan att i en obeståndssituation visa välvilja gentemot en speciell borgenär, fastän det sker på de övrigas bekostnad. Det kan naturligtvis inte uteslutas att det i några fall kan tänkas uppkomma avgränsningssvårigheter när det gäller att bedöma om en gäldenär vid en betalning av vanlig typ har handlat i otillbörligt syfte. Sådana svårigheter torde dock knappast behöva uppkomma i en situation som svarar mot lagrådets exempel med ställföreträdaren för ett gäldenärsbolag som låter detta betala en förfallen skuld till ett annat bolag, där han själv har intressen, liksom inte heller i det av lagrådet i annat sammanhang berörda fallet att gäldenären gör en otillbörlig betalning till närstående av en skuld som har bringats att förfalla genom särskild förfalloklausul. Det illojala motivet torde nämligen i sådana fall framstå som uppenbart. Det bör tilläggas att ett otillbörligt syfte givetvis också föreligger, om gäldenärens direkta avsikt är att skada de övriga borgenärerna, en situation som dock enligt vad som har sagts förut får betecknas som opraktisk.

Utskottet noterar att i det nu aktuella lagstiftningsärendet departementschefen tar avstånd från förslag i den inledningsvis nämnda promemorian om en relativt omfattande omkonstruktion av mannamånsbrottet, bl. a. såvitt gäller

en begränsning till närståendetransaktioner. Utskottet är inte berett att nu förorda en sådan ändring i 4 § som motionärerna har påyrkat. Om det, trots uttalandena i 1976 års lagstiftningsärende, skulle yppas sådana svårigheter i den praktiska tillämpningen som motionärerna antyder, får saken på nytt övervägas i lämpligt sammanhang.

Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion 110 såvitt nu är i fråga (yrkande 2).

I detta sammanhang vill utskottet något beröra innebörden av begreppet borgenär i den nya lydelsen av 4 §. Som framgått av det föregående skall både vid obeståndsbedömningen och vid bedömningen av åtgärdens inverkan på "andra borgenärs rätt" kunna tas hänsyn till inte bara redan uppkomna skulder utan också skulder som ännu inte har uppkommit men som är klart förutsebara, s. k. latent skulder. I syfte att klargöra detta ändras bl. a. det s. k. effektrekvisitet i bestämmelsen ("åtgärden avsevärt förringar andra borgenärs rätt") så, att det för straffansvar blir tillräckligt att åtgärden har medfört påtaglig fara för att andra borgenärs rätt skall förringas avsevärt. Av vad departementschefen uttalar i specialmotiveringen i propositionen (s. 44) framgår att om en viss förutsebar skuld, som ännu inte har uppkommit, har beaktats vid obeståndsbedömningen det också skall beaktas i vad mån förfarandet kan förväntas påverka "denna borgenärs" rätt. Så till vida är det alltså enligt utskottets mening anledning att förstå ordet borgenär i denna del av stadgandet såsom innefattande även blivande borgenär.

Som framgått tidigare förutsätter bestämmelsen att gärningsmannen gynnar en viss borgenär. I tydlighetens intresse vill utskottet i denna del konstatera att paragrafens ändrade lydelse inte medför någon ändring i förhållande till gällande rätt när det gäller den straffrättsliga bedömningen av frågan vem som är att anse som borgenär vid gärningstillfället.

Övrigt

Utskottet vill notera att departementschefen i propositionen på anförda skäl har valt att inte föreslå någon ändring i 11 kap. 8 § BrB, dvs. den bestämmelse som föreskriver särskild åtalsprövning vid misstanke om vårdslöshet mot borgenärer. Utskottet har ingenting att erinra mot detta ställningstagande. Utskottet vill dock understryka vikten av att åtalsprövningsregeln inte tillämpas så vidsträckt att också uppenbart straffvärda handlingar kommer att förbli oprövade av domstol.

Tidpunkten för lagstiftningens ikraftträdande bör bestämmas till den 1 april 1986.

Utöver vad som har anförts i det föregående föranleder propositionen och motionerna inte något uttalande från utskottets sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *latent skulder*

att riksdagen avslår motion 1985/86:109,

2. beträffande *obeståndsrekvisitet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:110 i denna del (yrkande 1),
3. beträffande *gynnande i otillbörligt syfte*
att riksdagen avslår motion 1985/86:110 i denna del (yrkande 2),
4. beträffande *oredlighet mot borgenärer*
att riksdagen antar 11 kap. 1 § i det genom proposition 1985/86:30 framlagda förslaget till lag om ändring i brottsbalken,
5. beträffande *vårdslöshet mot borgenärer*
att riksdagen antar 11 kap. 3 § i det under moment 4 nämnda lagförslaget,
6. beträffande *mannamån mot borgenärer*
att riksdagen antar 11 kap. 4 § i det under moment 4 nämnda lagförslaget,
7. att riksdagen antar det under moment 4 nämnda lagförslaget i övrigt i den mån det inte omfattas av vad utskottet hemställt ovan, dock med den ändringen att tidpunkten för lagens ikraftträdande bestäms till den 1 april 1986,
8. att riksdagen antar det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921:225), dock med den ändringen att tidpunkten för lagens ikraftträdande bestäms till den 1 april 1986.

Stockholm den 3 december 1985

På justitieutskottets vägnar

Arne Nygren

Närvarande: Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Ulla-Britt Åbark (s), Sven Munke (m), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Göran Franck (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Bengt-Ola Rytter (s), Rune Backlund (c), Bengt Rosén (fp) och Ingbritt Irhammar (c).

Reservationer

1. Latenta skulder (mom. 1)

Björn Körlof (m), Sven Munke (m) och Arne Svensson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 109" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill till en början i princip ansluta sig till den tanke som ligger bakom regeringsförslaget i denna del och som innebär att man bör söka hindra transaktioner som syftar till att åstadkomma "immunitet" mot förväntade fordringsanspråk. Ett av problemen med den nuvarande ordningen har angetts vara att det i viss mån är oklart från vilken tidpunkt en skuld som avser t. ex. skatt eller allmän avgift skall anses föreligga.

Vid en omreglering av de aktuella bestämmelserna är det enligt utskottets

mening nödvändigt att de inom straffrätten sedvanligt gällande kraven på förutsebarhet och rättssäkerhet tillgodoses. Utskottet vill gärna peka på det förslag i detta hänseende som tagits upp i den till grund för regeringsförslaget liggande promemorian ("Även en skuld som uppkommit efter förfarandet skall beaktas under förutsättning att skulden grundar sig på en omständighet som förelåg vid tidpunkten för förfarandet"). Någon begränsningsregel av detta eller liknande slag har emellertid inte tagits upp i regeringsförslaget. Och, som framgår av remissbehandlingen, träffas såväl promemorieförslaget som – i än högre grad – regeringsförslaget av allvarliga anmärkningar från legalitetssynpunkt. Den föreslagna regleringen leder enligt utskottets mening till än större ovisshet än den nuvarande, och vad värre är, denna ovisshet går ut över den enskilde.

Utskottet finner därför att de delar av lagförslaget, som avser att inbegripa även s. k. *latenta* skulder fullt ut i den straffrättsliga bedömningen, bör bli föremål för ytterligare överväganden. Det bör ankomma på regeringen att besluta om formerna för dessa överväganden. Utskottet ställer sig sålunda bakom yrkandet i motion 109. I avbidan på den överarbetning som utskottet förordar bör i den genom propositionen föreslagna lagtexten (11 kap. 1 och 3 §§ BrB) ordet "gäldenär" återinföras i stället för "den" resp. "någon" på sätt framgår av utskottets hemställan, och i konsekvens härmed bör propositionen avslås såvitt gäller 11 kap. 4 §.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "I detta" och slutar med "vid gärningstillfället" bort utgå,

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande latent skulder*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:109 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare överväganden i detta hänseende.

2. Obeståndsrekvisitet (mom. 2)

Hans Petersson i Röstånga (fp) och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "När det" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

När det gäller det av motionärerna kritiserade farerekvisitet vill utskottet dock, i enlighet med motionärerna, framhålla nödvändigheten av att den straffrättsliga regleringen präglas av klarhet och entydighet. Ett farerekvisit av det slag som föreslås upptaget i 11 kap. 1 och 3 §§ BrB ("när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd") ger upphov till oöverblickbara gränsdragningsproblem. Vad som i en bransch kan vara en acceptabel ekonomisk situation kan i andra branscher eller sammanhang uppfattas som att det föreligger en "fara" för obestånd. Den oklarhet som skulle skapas om lagtexten inbegriper en sådan "faresituation" skulle leda till bristande förutsebarhet och svårigheter för alla berörda. Utskottet vill tillägga att det för att nå den effekt i form av ett förenklat bevisläge som ändringsförslagen syftar till inte är särskilt meningsfullt att införa ett nytt, oklart rekvisit som

förutsätter prognosbedömningar. Mot denna bakgrund ansluter sig utskottet till förslaget i motion 110 i denna del.

JuU 1985/86:12

dels att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *obestandsrekvisitet*

att riksdagen godkänner vad utskottet anfört med anledning av motion 1985/86:110 i denna del (yrkande 1).

3. Gynnande i otillbörligt syfte (mom. 3)

Hans Petersson i Röstånga (fp) och Bengt Rosén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 15 med "Utskottet noterar" och slutar på s. 16 med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att de nyss återgivna uttalandena i 1976 års lagstiftningsärrende väl i och för sig bidrar till tolkningen av frågan vilken krets av otillbörligt gynnade borgenärer som regeln skall vara tillämplig på. Emellertid finner utskottet – i likhet med motionärerna – att det råder osäkerhet om i vilka sammanhang ansvar skall inträda enligt regeln. Utskottet anser att bestämmelsens syfte skulle komma till klarare uttryck om det allmänna begreppet "borgenär" ersattes med ett mera entydigt uttryck. I sammanhanget bör övervägas ett närståendebegrepp liknande det som används i 29 a § konkurslagen (1921:225). Enligt utskottets uppfattning bör frågan om den nödvändiga preciseringen av lagrummet närmare övervägas. Det bör ankomma på regeringen att besluta om formerna härför. Vad utskottet nu med anledning av motion 110 anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *gynnande i otillbörligt syfte*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:110 i denna del (yrkande 2) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare överväganden i detta hänseende.

4. Oredlighet mot borgenärer (mom. 4)

Björn Körlof (m), Sven Munke (m) och Arne Svensson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att utskottets hemställan under moment 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *oredlighet mot borgenärer*

att riksdagen antar 11 kap. 1 § i det genom proposition 1985/86:30 framlagda förslaget till lag om ändring i brottsbalken med följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

1 §

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon

Gäldenär som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, förstör eller genom gåva

annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärerna till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärerna till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om gäldenär genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning återoppar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, döms likaledes för oredlighet mot borgenärer.

5. Oredlighet mot borgenärer (mom. 4)

Hans Petersson i Röstånga (fp) och Bengt Rosén (fp) anser – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att utskottets hemställan under moment 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *oredlighet mot borgenärer*

att riksdagen antar 11 kap. 1 § i det genom proposition 1985/86:30 framlagda förslaget till lag om ändring i brottsbalken med följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

1 §

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärerna till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

Den som, när han är på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärerna till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift,

skall ock, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, dömas för oredlighet mot borgenärer. Detsamma skall gälla, om gäldenär i samband med annan exekutiv förrättning åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättningen tages i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång, döms likaledes för oredlighet mot borgenärer.

6. Vårdslöshet mot borgenärer (mom. 5)

Björn Körlof (m), Sven Munke (m) och Arne Svensson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att utskottets hemställan under moment 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *vårdslöshet mot borgenärer*

att riksdagen antar 11 kap. 3 § i det under moment 4 nämnda lagförslaget med följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

3 §

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd.

Gäldenär som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

7. Vårdslöshet mot borgenärer (mom. 5)

JuU 1985/86:12

Hans Petersson i Röstånga (fp) och Bengt Rosén (fp) anser – under förutsättning av bifall till reservation 2 – att utskottets hemställan under moment 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *vårdslöshet mot borgenärer*

att riksdagen antar 11 kap. 3 § i det under moment 4 nämnda lagförslaget med följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Utskottets förslag

11 kap.

3 §

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd.

Den som, när han är på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd.

Gäldenär, som vid konkurs eller förhandling om offentligt ackord av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppgiver obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, dömes likaledes, om ej uppgiften rättas innan den beedigas eller eljest lägges till grund för förfarandet, för vårdslöshet mot borgenärer.

8. Mannamån mot borgenärer (mom. 6)

Björn Körlof (m), Sven Munke (m) och Arne Svensson (m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *mannamån mot borgenärer*

att riksdagen avslår det under moment 4 nämnda lagförslaget såvitt avser ändring i 11 kap. 4 § brottsbalken.